[17] Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte torsdag den 18. januar 1973 kl. 9.00.

Møtet ble ledet av formannen, H e l g e S e i p .

Til stede var: T. Bratteli, K.M. Fredheim, K. Frydenlund, A. Haugstvedt, O. Lyng, M. Munkebye, T. Oftedal, E. Petersen, H. Seip, K. Willoch, J. Østby, L. Granli, B. Ingvaldsen, G.A. Larsen, R. Fjeldvær, G. Garbo, Aase Lionæs, S. Stray, J.A. Vikan, A. Lorentzen (for G. Hansen), K. Stokkeland (for I. Ulveseth), P. Thyness (for S. Nybø), E. Engan (for P. Borten).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Dagfinn Vårvik.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Ekspedisjonssjef Ofstad, ekspedisjonssjef Brun, byråsjef Vraalsen, politisk sekretær Ringen.

D a g s o r d e n :

1. Muntlig redegjørelse av utenriksministeren om
   a) Spørsmålet om en avtale mellom EFTA og Spania
   b) Spørsmålet om diplomatiske forbindelser med DDR.
2. Vietnam-situasjonen.

Utenriksminister Vårvik: Spørsmålet om spansk tilslutning til EFTA ble første gang ventilert i 1960-61, da riktignok i en svært uforpliktende og upresis form, men de spanske sonderingene den gang ble i de fleste land besvart i en imøtekommende tone. Spørsmålet ble likevel henlagt uten realitetsdrøftelser. Siden har da spørsmålet nærmest ligget på is inntil våren 1972, da rettet Spania på ny henvendelse til de EFTA-land som ikke søkte medlemskap i EF, med ønske om tilslutning til rest-EFTA. Formen ble holdt åpen, slik at både medlemskap, assosiering etter finsk mønster og andre løsninger kunne drøftes. Henvendelsen var offisiell og slik utformet at den før eller senere måtte besvares. Denne henvendelse er siden blitt fulgt opp av bilaterale kontakter. Siden Norge inntil folkeavstemningen var blant de land som søkte medlemskap i EF, fikk Norge ingen henvendelse fra Spania. I forbindelse med EFTA's ministerrådsmøte i Wien den 16. og 17. november 1971 ble saken drøftet uformelt. Den norske handelsminister uttalte at det til da ikke var rettet [17] noen henvendelse til Norge i saken, og han reserverte derfor sitt syn inntil norske myndigheter hadde fått anledning til å vurdere saken.

Reaksjonen fra de øvrige EFTA-land er etter de opplysninger vi har, positive med hensyn til å finne en hensiktsmessig tilslutningsform som ivaretar de økonomiske interesser. Den 13. desember i fjor mottok Utenriksdepartementet en henvendelse i saken fra den spanske ambassade. Spanske myndigheter anmodet da om å få drøfte spørsmålet om spansk tilslutning til EFTA med norske myndigheter. Delegasjonen i Genève har mottatt en tilsvarende henvendelse. Sonderende drøftinger på embetsmannsplan fant sted her i Oslo i begynnelsen av denne uke,

nærmere bestemt den 15. januar, og realitetsdrøftinger vil da senere måtte finne sted i Genève.

Jeg kan om selve den videre planlagte framdrift i denne saken – i hvert fall slik man fra spansk side ønsker det – nevne at Spania i løpet av januar vil henvende seg til EFTA's generalsekretær med anmodning om uformelle drøftelser. I løpet av februar vil generalsekretæren kunne foreta de nødvendige sonderinger med delegasjonssjefene, slik at man muligens i mars kan gi Spania et svar på henvendelsen. På spansk side ble det opplyst at man tenkte seg det endelige og formelle svar gitt under EFTA's ministerrådsmøte i mai. Men det er også på det rene at substansielle forhandlinger – ikke minst på grunn av den parallellitet i drøftingene som Spania ønsker å føre både med EFTA og EF – ikke vil kunne skje før i siste halvdel av 1973.

Når det gjelder vår samhandel med Spania, kan jeg bare kort nevne at eksporten de senere år har ligget på rundt omkring 200 mill. kr. Fordelingen på varekategorier viser at norsk industri er inne på markedet med produkter hvor etterspørselen må ventes å stige i særlig grad som følge av den betydelige økonomiske ekspansjon i Spania, og det dreier seg til dels om konjunkturømfintlige varer som treforedlingsprodukter, jern, stål og metaller, som i dag møter betydelige tollhindringer. Spania har som kjent sluttet en handelsavtale med EF som innebærer delvis tollavtrapping over en 5-årsperiode for betydelige deler av EF's industrivareeksport. Det kan videre også nevnes at ifølge de opplysninger som ble gitt under drøftingene her i Oslo i denne uke, er det Spanias ønske og hensikt å forsøke å føre denne tollnedtrapping overfor EF videre, og det langsiktige mål for Spania, ble det sagt, var forhåpentligvis en gang i 1980-årene å kunne oppnå fullt medlemskap i EF. Gjennomføringen av den handelsavtalen som Spania har i dag med EF, vil klart forverre konkurransesituasjonen for en del norske eksportvarer, med mindre en kan få nedbygd tollen i forbindelse med et spansk arrangement i EFTA.

[19] Når en skal vurdere dette spørsmål om spansk tilknytning til EFTA, synes jeg det er verd iallfall å nevne at Spania, som alle vet, er medlem av OECD og har vært det siden 1959. Det er også medlem av GATT. Vi har drøftet denne saken i Regjeringen, og vi er kommet til at man på norsk side bør delta i drøftelser om Spanias forhold til EFTA med det siktemål å komme fram til et gjensidig akseptabelt arrangement som ivaretar norske næringsinteresser.

Jeg skal her skyte inn – som for øvrig er nokså sentralt i vurderingen – at det fra spansk side er gjort klart nå at det ikke vil komme på tale eller ikke vil være aktuelt med medlemskap i EFTA, ut fra det resonnement at man nå arbeider med sikte på medlemskap i EF, slik at det følgelig er snakk om et løsere arrangement, en assosieringsavtale som den finske eller en form for handelsavtale.

Mer har jeg ikke i denne omgang.

Formannen: Er det noen som har merknader?

Knut Frydenlund: Det var bare et par spørsmål.

Utenriksministeren nevnte at det var positiv reaksjon fra de andre EFTA-landene. Jeg er her spesielt interessert i reaksjonen i Stockholm. Har man hatt kontakt med Stockholm i dette spørsmål, og hva er den svenske holdningen?

Det andre spørsmålet gjelder det utenriksministeren refererte, at det har vært sonderende drøftinger mellom embetsmenn. Var det mellom norske embetsmenn og spanske embetsmenn, fant de sted her i Oslo, og hva gikk de drøftingene ut på?

Utenriksminister Vårvik: Når det gjelder det siste, var det en ekspedisjonssjef fra det spanske utenriksministerium som var her i det norske UD den 15. januar og drøftet spørsmålet med norske embetsmenn. Det var et møte av mer orienterende art, man drøftet overhodet ikke substans i det, det ble bare orientert – og herunder også om de kontakter Spania har hatt tidligere med de andre EFTA-land, Sverige, Østerrike, Sveits, Finland. Denne embetsmann kom for øvrig direkte fra Stockholm til Oslo. Vi har hele tiden hatt et klart inntrykk av at de andre EFTA-land – inklusive Sverige – har stilt seg positivt til det spanske ønske om et arrangement. Jeg skylder også å opplyse – mellom gode naboer skulle en kanskje ikke si det – at det er helt [20] klart at Sverige, i hvert fall så vidt vi har fornemmet det, ikke har unnsett seg for ved enkelte anledninger å bemerke overfor Spania at hvis Spania ville få problemer, så var det Norge i tilfelle som brakte dem. Vi har endog måttet gi en liten korreks til en av de svenske embetsmenn i den forbindelse. Og det er tydeligvis skapt det inntrykk både i Sveits og Østerrike. Også der er man levende opptatt av at man skal kunne finne et slikt arrangement, men det er skapt det inntrykk at det er Norge som i tilfelle vil være Svarteper i dette stykket, og at det står og faller med den norske holdning. Når det gjelder spørsmålet om kontakt med Stockholm, har vi faktisk ikke hatt noen direkte kontakt, for vi har hele tiden fått disse opplysninger om at det er nærmest klar bane fra de andre lands side. Vi har kanskje en fornemmelse av nå – det skylder jeg å gjøre oppmerksom på – at man i Sverige akkurat i det siste gjerne ser det slik at disse drøftingene kan utsettes en del, at det ikke skal foregå drøftelser mellom delegasjonssjefene i Genève, men at det i første omgang og så lenge som mulig, nær sagt, bør foregå mellom generalsekretæren og de spanske representanter, og at man bør forsøke kanskje å holde det flytende til sent ut på høsten 1973.

Kåre Willoch: Det vil altså si etter de svenske valgene.

Formannen: For min del vil jeg si at jeg synes formen på avtalen har en viss betydning for standpunktet her. Det har vel vært en nokså klar politikk fra EF's side at en har vært omhyggelig i håndteringen av relasjonene overfor Spania for ikke å gi uttrykk for at en legger noen politisk aksept av regimet i den forbindelsen som har vært. EF har jo tatt en tilsvarende holdning i forholdet til Hellas i forbindelse med assosieringsavtalen, og jeg synes for min del at en også fra EFTA's side bør ha det standpunkt at en vurderer formen for en ordning ut fra det. Jeg vil si, ut fra min vurdering i hvert fall, at en assosieringsform, som tyder på en fastere tilknytning enn et rent handelsarrangement, ikke umiddelbart er den løsningen som en føler seg

tiltrukket av. Hvis det derimot dreier seg om en handelsavtaleordning, må vel betenkelighetene være betydelig mindre, i og med at en jo har handelsavtaler med land med de høyst forskjellige regimer. Hvorledes vil forholdet være om en sammenlikner f.eks. med de formene for forbindelse som Jugoslavia har med EFTA. Er det der overhodet noen form for arrangement med EFTA som sådant, eller er det overhodet ikke?

Utenriksminister Vårvik: Nei, så vidt meg bekjent er det ikke noe arrangement med Jugoslavia.

[21] Formannen: Så er det bare EF Jugoslavia har direkte forbindelse med.

Erling Petersen: Det var en meget nyttig redegjørelse. På mandag blir det holdt et møte av EFTA-parlamentarikere i Strasbourg, og da kommer sikkert dette problemet opp til behandling.

Nå sa utenriksministeren at han kunne tenke seg en tilknytning som den finske. Det er vel meget mulig. Men er ikke det faktiske forhold det at forskjellen mellom EFTA og FINEFTA i praksis er meget minimal. Finland er ikke fullstendig medlem, men er assosiert, men i praksis deltar de omtrent på samme måte, altså hele forskjellen er at hvis det er rene EFTA-saker, så er det EFTA-forhandlinger, er Finland med, er det FINEFTA. Jeg har inntrykk av at det er der det vesentlig foregår.

Etter min oppfatning kan det ikke være noen betenkeligheter med å inkludere Spania. Det må jo foregå ved at man legger Stockholmsavtalen til grunn. Det kan ikke være snakk om individuelle handelsavtaler mellom de forskjellige EFTA-land og Spania, da er jo det en annen ting som ikke er inne i dette problemet, så det må være adgang til å slutte seg til Stockholmsavtalen som en form for assosiert. Der kan det straks være variasjonsmuligheter, men jeg synes det er to gode argumenter, for det første handler vi for omkring 200 mill. kr om året med Spania allerede, og så vidt jeg ser av varesammensetningen, vil vi ha vel så store fordeler av tollreduksjoner som Spania vil ha av sin eksport. En annen ting er at vi i atskillige år har samarbeidet med Spania i OECD, og det er vel ikke noe mer kompromitterende om vi har dem assosiert i EFTA.

Kåre Willoch: Jeg synes det må være greit å konstatere at Norge bør ha en avtale med Spania som hindrer at vi kommer i noen svakere konkurranseposisjon enn andre vesteuropeiske land, særlig da EF-landene, som her foreligger som tilfelle som kan bli begunstiget fremfor oss hvis vi ikke får en avtale. På det nåværende stadium synes det å være noe tidlig å ta standpunkt til formen, fordi det ikke er oppklart tilstrekkelig hvilke alternativer som her foreligger. Men det synes ikke å foreligge noen politiske grunner som fra norsk side skulle tilsi at man aksepterer konkurransemessige ulemper i Spania som vi søker å unngå i en rekke andre land som det ikke er naturlig for oss å knytte nærmere politiske forbindelser med enn med Spania.

[22] Gunnar Alf Larsen: Jeg vil bare spørre, i forbindelse med det som ble sagt om at Norge stod som en hindring, så vidt jeg skjønte på utenriksministeren: Er det slik at Norge gjennom det regelverk som er, som enkeltland kan nekte Spania eventuelt å bli medlem eller å få tilknytning til EFTA?

Utenriksminister Vårvik: Ja, det skal vel være enstemmig vedtak i EFTA's ministerråd for å finne et slikt arrangement, så vi kan forhindre det hvis det er ønske om det.

Gunnar Alf Larsen: Men det ønsker ikke utenriksministeren?

Utenriksminister Vårvik: Nei, jeg må innrømme at jeg har sett det slik. Ikke minst synes jeg vi bør legge vekt på det hr. Willoch nevnte, at en del andre vesteuropeiske land innenfor EF opplagt vil få et konkurransemessig fortrinn for sin eksport på Spania etter hvert som tollen trappes ned for disse landene gjennom den handelsavtale som allerede er inngått med Spania og EF, og som man i dag søker å utbygge ytterligere. Vi må derfor se i øynene at norsk eksport i hvert fall i betydelig grad vil kunne vanskeliggjøres hvis det ikke finnes noe arrangement. Jeg har i grunnen sett det slik – det kan jeg jo si – at vi finner ikke noen politiske betenkeligheter med å handle med Spania og eksportere så mye vi kan, og vi kjøper jo også varer fra Spania. Vi har riktignok et betydelig eksportoverskudd, men jeg har vanskelig for å se logikken i at det skal være så mye mer politisk betenkelig å legge forholdene bedre til rette for denne samhandelen som vi forsøker å holde oppe.

[23] Knut Frydenlund: Det er riktig som utenriksministeren sier, at det ikke kan være noe i veien for at vi handler så mye vi kan med Spania. Men en ting er å legge forholdene til rette for dette, å ha en handelsavtale som sikrer norske eksportinteresser, som hr. Willoch var inne på. Noe annet er at Spania får en ordning som den som Finland har med EFTA, for det er, som hr. Erling Petersen pekte på, i realiteten det samme som medlemskap.

Jeg ber om forståelse for at siden denne saken i Norge har vært såpass ømtålig, vil vi gjerne vurdere den nærmere, men vi vil da være takknemlig om vi kunne få mer konkrete opplysninger, kanskje ved et annet høve, om hvordan de andre EFTA-land stiller seg her. Utenriksministeren nevnte at han hadde hørt at de stilte seg positive. Men hva er det de tenker seg? Tenker de seg en handelsavtale? Tenker de seg en assosieringsordning på linje med Finlands? Dette er spørsmål som vi gjerne vil ha klargjort i forbindelse med den vurdering som vi gjerne vil foreta.

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Vi kan selvfølgelig allerede i dag sette opp et notat om dette så langt vi kjenner saken, og sende det til komiteens medlemmer. Men jeg skulle tro at det beste ville være å vente vil vi får dette noe mer avklart. Spania vil nå ta kontakt med generalsekretæren i EFTA i løpet av denne

måned for å begynne drøftinger om saken. Da kan en kanskje også få større klarhet i hvilken avtaleform som det er mest aktuelt å satse på. Jeg er klar over at forholdet til Spania har vært et nokså touchy innenrikspolitisk spørsmål, og derfor har vi ønsket før vi tar noen endelig stilling, å ha størst mulig oppslutning om det standpunkt som Norge i sin tid vil måtte ta i denne saken. Man kan kanskje si at Norge foreløpig stiller seg positivt til å være med på drøftelser. Vi kan nesten ikke «melde oss ut av» å drøfte saken i EFTA. Senere kan man da komme tilbake med opplysninger om hvorledes dette avtegner seg.

Rolf Fjeldvær: I tilfelle det ikke blir noe arrangement mellom rest-EFTA og Spania, er det da full mulighet for land i rest-EFTA til å få bilaterale handelsavtaler med Spania?

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Ja, det er det selvfølgelig. Men det er ikke det Spania er ute etter. Spania er ute etter å kunne få et felles arrangement med EFTA.

[24] Kåre Willoch: Jeg regner med at hvis Norge mot enhver formodning skulle motsette seg et arrangement mellom rest-EFTA og Spania, vil virkningen bli at det allikevel blir et arrangement mellom de andre land i rest-EFTA og Spania, og det eneste land som kan sperres ute ved dette, vil i tilfelle være Norge. De øvrige land i rest-EFTA vil da måtte finne en annen form. Men det er klart at når de øvrige land i rest-EFTA ønsker å oppnå denne realitet, kan de gjøre det på tross av norsk protest – men som sagt, i tilfelle i en form som innebærer at selve EFTA-maskineriet blir satt til side.

Når det gjelder formen, tror jeg det er riktig som utenriksministeren sier, at det kan være hensiktsmessig å komme tilbake til den. Jeg vil gjerne bare bemerke her at en assosieringsordning ikke betyr nødvendigvis en ordning som Finlands. Det som har gjort den finske assosiering til et reelt medlemskap, er et bestemt ønske hos alle parter om at det skulle utvikle seg slik. Men så vidt jeg husker avtalen, er det full anledning til å ha en assosieringsordning som ikke innebærer så meget som den finske ordning i realiteten gjør.

Tor Oftedal: Har utenriksministeren noen formening om hva som er motiveringen for Spanias initiativ? Er det handelspolitiske overveielser som ligger til grunn, eller er det ønske om å få innpass i respektable internasjonale selskaper?

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Jeg kan ikke svare eksakt på det, men mitt inntrykk er at det hele veien går fram at det er handelspolitiske årsaker som ligger bak dette fra Spanias side.

Erling Petersen: Først noen ord når det gjelder separate handelsavtaler. Det er klart at alle land kan slutte bilaterale handelsavtaler med hverandre. Men i dette tilfelle vil man da være bundet av GATT-bestemmelsene om ikke å diskriminere

overfor andre. Fordelen ved å komme inn i EFTA er at man da kommer inn under frihandelsområdebestemmelsene, hvor man altså står fritt overfor tredje land. Så det er to helt forskjellige ting.

Når det gjelder formen, kommer det til å måtte satses på en tilleggsavtale til [25] Stockholmsavtalen, og det vil sannsynligvis da måtte dannes et SPANEFTA. Man utvider altså med et medlem i Ministerrådet. Men det avhenger av hvilke saker som i praksis kommer opp i dette forum, hvilke i EFTA og hvilke i FINEFTA når Finland har vært med. Det er interesse for å trekke Finland inn så meget som mulig, så de er kommet med også i spørsmål som i grunnen ikke spesifikt gjelder bare Finland og EFTA. Men hvis man reserverer seg overfor Spania, kan man tolke det slik at det bare er de spesifikke problemer hvor Spania har definitive interesser, som blir behandlet i dette SPANEFTA-rådet, mens de overhodet ikke behøver å få noen innflytelse på det som er rene EFTA-problemer, og som gjelder de egentlige EFTA-medlemmer, slik at bekymringer i den henseende ikke er særlig aktuelle.

Når det gjelder spørsmålet om å komme i respektable selskaper, vil jeg minne om den betydning det hadde for Norge at vi kom inn i OEEC i 1948. Analytikere av vår økonomisk politiske utvikling påpeker at det hadde ganske enorm betydning for utviklingen, og jeg tror de fleste i dag vil si i en meget gunstig retning.

Formannen: Da har jeg ikke flere på talerlisten.

Kan vi da konkludere med at når den spanske henvendelse er kommet til EFTA's generalsekretær, får komiteen her en orientering fra Utenriksdepartementet om hvordan saken står, og at holdningen her i komiteen har vært at man er innstilt på at vi er med i drøftinger, men at formen for en eventuell avtale med Spania er et moment som en må legge vekt på, og som vi vil komme nærmere tilbake til når det er klarlagt hva siktemålet er, og hvordan innstillingen er i de andre EFTA-land?

Kåre Willoch: Det er vel ikke så galt å presisere som formål at man skal unngå at Norge blir konkurransemessig vanskeligere stilt på det spanske marked enn andre vesteuropeiske land.

Formannen: Formen for avtalen vil en komme tilbake til når det materialet foreligger som vi i dag ikke har kjennskap til.

Trygve Bratteli: Det stod for meg litt uklart hvordan disse informasjonene er kommet og av hvilken art de er. Det må jo være relativt [26] enkelt for Utenriksdepartementet gjennom vår faste representasjon på de steder som her har interesse, å få klarlagt hvordan man har vurdert denne saken ikke bare i Stockholm, men også i andre land.

La meg, mens jeg har ordet, få si at når det gjelder hva tvilrådigheten her egentlig består i, har Norge vært sterkt uvillig ikke bare når det gjelder Spania, men også i en rekke andre tilfeller når det har kommet inn i – hva skal jeg si – mer eller mindre politisk pregede vesteuropeiske organisasjoner land som åpenbart er udemokratiske. Jeg synes for min del at når en i dag ser tilbake på de ganger en har

gått med på kompromisser om dette, f.eks. med Hellas i NATO, frister det ikke til gjentagelse. Problemet med Portugal er jo også et nokså betent problem, men av forskjellige grunner har Spania her særlig vært det. Det er derfor jeg tror det er viktig å ha en klar sondring mellom arrangementer som eventuelt kan se ut som et slags politisk forbund på den ene siden og en ren handelsordning på den andre siden.

Bernt Ingvaldsen: Det er jo så at en har vært mer reservert overfor Spania, og det er heller ikke Norge som har tatt noe initiativ denne gangen. Men når det foreligger en anmodning fra Spania om å komme i kontakt med rest-EFTA, synes jeg det må være uheldig hvis vi skulle komme i den stilling at det blir Norge som direkte hindrer det. Det ville være en fordel her om man unngikk å komme i den situasjonen. Det er tross alt nå så sterke bestrebelser i Europa på å utvide samarbeidet at jeg for min del vil synes det er meget betenkelig hvis Norge skulle stå fram som det eneste land som ville hindre et nærmere samarbeid. Så vidt jeg forstår, er forholdet for Spania at det ikke egentlig er EFTA de tar sikte på, men EF på litt lengre sikt, slik at det som nå tas sikte må, er mer et rent praktisk handelsarrangement som etter min mening ubetinget skulle være i Norges interesse også.

Formannen: Da kan vi kanskje forlate det punktet på dagsordenen og gå over til det neste, som gjelder spørsmålet om diplomatisk forbindelse med DDR. Jeg gir ordet til utenriksministeren.

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Som det vil være kjent fra pressen, har det i denne uken vært ført forhandlinger mellom Norge og Den Tyske Demokratiske Republikk om opprettelse av diplomatiske forbindelser. Disse forhandlingene ble avsluttet [27] i går med undertegning av et kommuniké hvor det heter at partene ut fra ønsket om å utvikle forbindelsene mellom Norge og den Tyske Demokratiske Republikk i samsvar med målsettingene i De forente nasjoners pakt er kommet til enighet om, med virkning dra 17. januar, å opprette diplomatiske forbindelser og utveksle ambassadører. Wien-konvensjonen av 18. april 1961 om diplomatisk samkvem skal gjelde for de diplomatiske forbindelser mellom de to land.

Partene skal bistå hverandre bl.a. når det gjelder å finne nødvendige og passende ambassadelokaler og boliger for ambassadenes tjenestemenn.

Samtidig ble det undertegnet et fellesnotat for drøftelsene. Det gis her uttrykk for at partene ønsker å legge grunnlaget for utvikling av et konkret og saklig samarbeid mellom Norge og DDR på områder som er av felles interesse. Med dette for øye vil det bli innledet drøftelser og forhandlinger om økonomisk, kulturelt og vitenskapelig samarbeid, samt om samferdsel, miljøvern og andre spørsmål.

Det ble utvekslet synspunkter på visse spørsmål som melder seg i forholdet mellom Norge og DDR, og som en fra norsk side fant det naturlig å ta opp til nærmere drøftelse og avklaring i forbindelse med normaliseringen av forholdet mellom våre to land. Fra østtysk side sa man seg enig i at det skal opptas drøftelser

om en ordning av formuesrettslige problemer. Det dreier seg her bl.a. om dekning av norske borgeres og selskapers krav i og overfor DDR som følge av nasjonalisering eller andre inngrep i eiendoms- eller disposisjonsrett.

Fra norsk side ble det tatt forbehold om adgang til senere å ta opp krav med utspring i okkupasjonen av Norge og spørsmålet om erstatning for norske borgere som er blitt utsatt for nasjonalsosialistisk forfølgelse. Fra østtysk side stilte en seg avvisende til det norske ønske om å ta opp slike spørsmål og gav uttrykk for at DDR for sin del hadde oppfylt alle forpliktelser som ytelse av krigserstatninger i henhold til Potsdam-avtalen.

Den østtyske delegasjon gav tilsagn om å ta opp med statsbanken i DDR spørsmålet om overføring til rettighetshavere i Norge av beløp innestående på sperrede konti i banker i DDR. Det dreier seg her om sosiale ytelser som barnebidrag, underholdsbidrag m.m.

Fra norsk side tok en opp spørsmålet om velvillig behandling av humanitært begrunnede søknader om inn- og utreisetillatelse fra personer [28] som av særlige grunner, f.eks. gjenforening av familier eller dobbelt statsborgerskap, anmoder om slik tillatelse. Fra østtysk side sa man seg enig i at opprettelsen av diplomatiske forbindelser og etableringen av ambassader i de to hovedsteder vil åpne muligheten for en konstruktiv og praktisk løsning av konsulære spørsmål.

Resultatet fra de norsk/østtyske drøftelser er i det store og hele på linje med de resultater som er oppnådd under drøftelsene mellom DDR og andre vestlige land. Det norsk/østtyske forhandlingsresultat er i form og innhold nærmest identisk med det dansk/østtyske. Likeledes er vårt resultat i det store og hele på linje med de avtaler som er inngått mellom DDR og Belgia og Holland. Avtalen mellom Sverige og DDR er til dels mer detaljert når det gjelder praktiske spørsmål som vedrører opprettelsen av diplomatiske stasjoner i henholdsvis Berlin og Stockholm. Fra østtysk side forsikret man imidlertid at det samme i realiteten vil gjelde for alle land som etablerer ambassader i Berlin.

Fra østtysk side betonet man ved innledningen av drøftelsene at man ikke kunne gå med på formuleringer eller forpliktelser som kunne forstås slik at opprettelsen av diplomatiske forbindelser var betinget av bestemte løsninger i visse utestående spørsmål. Det var derfor tydeligvis meget om å gjøre for den østtyske part å få nedfelt enigheten om opprettelse av diplomatiske forbindelser i et eget dokument atskilt fra omtalen av andre spørsmål som ble behandlet under drøftelsene.

Hva angår de nevnte formuesrettslige spørsmål, norske krav fra før 8. mai 1945 som fortsatt står udekket, krav med utspring i okkupasjonen og spørsmålet om erstatninger for norske borgere som er blitt utsatt for nasjonalsosialistisk forfølgelse, befinner Norge seg i samme situasjon som en rekke andre land. Det var derfor ikke realistisk å vente at man på norsk side skulle oppnå tilsagn her som ikke også var gitt overfor andre land. I likhet med andre land i samme situasjon har Norge i disse spørsmål, bortsett fra visse formuesrettslige problemer, som vil bli drøftet, måttet nøye seg med å ta ensidig forbehold om adgang til å reise disse spørsmål på nytt. Når dette er sagt, kan det sies at resultatet av drøftelsene vurdert i sin helhet er

tilfredsstillende. Vi står nå overfor den oppgave å fylle de offisielle forbindelser med innhold og liv. Jeg ser det slik at drøftelsene i Oslo har lagt et grunnlag for en saklig og konstruktiv dialog om utviklingen av det fremtidige forhold til DDR.

[29] Formannen: Er det spørsmål eller merknader?

Kåre Willoch: Har spørsmålet om tidspunktet for og formen for anerkjennelse av DDR vært drøftet i denne komite før?

Formannen: Nei, det har det ikke.

Kåre Willoch: Jeg spør fordi det er vanlig å vente at slike saker går til komiteen før og ikke efter det foreligger en avgjørelse.

Trygve Bratteli: Jeg må si at akkurat i det foreliggende tilfelle vil jeg ikke legge særlig vekt på det, fordi dette har vært diskutert om igjen og om igjen i et mer autorativt forum, nemlig Stortinget selv. Og etter de diskusjoner som har vært i Stortinget gjennom atskillig tid, har vel den politiske bakgrunn for behandling av denne saken vært temmelig klar. Så jeg for min del har ikke følt noe savn ved at saken ikke har vært tatt opp i denne komite.

[30] Formannen: Jeg må si jeg oppfattet utenriksministeren allerede under forrige utenriksdebatt slik at dette var nær forestående, og at hvis det bare gjaldt selve datofikseringen, var det ikke nødvendig av hensyn til den å ha en egen konsultasjon med komiteen. I sin alminnelighet er jeg enig med hr. Willoch i at det ville være ønskelig om datoen hadde vært nevnt, men akkurat her er jeg tilbøyelig til å dele hr. Brattelis syn på behandlingen, i og med at saken har vært oppe i Stortinget så mange ganger.

Asbjørn Haugstvedt: Slik som denne saken nå har vært behandlet i Stortinget, hvor den har vært tatt opp av representanter gjentatte ganger, har det, slik jeg har vurdert det, ligget i vannskorpen at dette skulle kunne skje. Spørsmålet var bare når den formelle godkjenning skulle skje av hensyn til regimet i Bonn og av hensyn til den politiske situasjon i Vest-Tyskland. I dette tilfelle vil jeg si at jeg har funnet det helt naturlig og har ikke noe å bemerke til måten Utenriksdepartementet har behandlet denne sak på.

Angående det rent prinsipielle i hr. Willochs spørsmål, går jeg ut fra at det ville være en fordel at den utvidede utenrikskomite fikk drøftet disse spørsmålene før en endelig avgjørelse ble tatt. Jeg ville ikke ha særlig mye å merke til en slik praksis, men i dette tilfelle synes jeg saken har vært så opplagt i lang tid at jeg føler ingen grunn til å uttale noen form for misnøye med den måten saken har blitt behandlet på.

Tor Oftedal: Jeg er helt enig med hr. Bratteli og hr. Haugstvedt i at det ikke skulle være noen rimelig grunn til kritikk mot Regjeringen for det som er foretatt, men det er noe uklart for meg hvorfor denne saken er referert i den utvidede utenrikskomite i dag. Kan vi gjøre noe som helst fra eller til?

Så vidt jeg skjønner, kommer Stortinget bare inn i bildet når det gjelder bevilgning til eventuell ny ambassade i Øst-Berlin.

Knut Frydenlund: Det er et spørsmål av mer teknisk art – vel, det har kanskje politisk tilknytning, jeg vet ikke.

Jeg ser at den tidligere leder for handelsdelegasjonen, Peter Hintzmann, skal være chargé d'affaires for DDR's ambassade her i Oslo. Er det noen spesiell begrunnelse for det, og hvordan akter Norge å ordne sitt forhold til DDR når det gjelder representasjon?

[31] Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Det er meningen at begge land skal ha ambassader, og så vidt jeg har forstått, er ordningen med chargé d'affaires for Øst-Tysklands vedkommende bare en midlertidig ordning. Stillingen vil antakelig bli omgjort til ambassadør i det øyeblikk vi har vår ambassadør klar. Det vil antakelig ikke være aktuelt før utpå vårparten – i april/mai skulle jeg tro.

Kåre Willoch: Det spørsmål som har foreligget i den saken, er jo når norsk anerkjennelse skulle komme, altså hvilken plass i køen vi synes det er hensiktsmessig for Norge å ha, og videre hvilke krav som skulle reises fra norsk side under forhandlingene. Det er spørsmål som ikke har vært uttømmende behandlet før. Nå kan man si at det på forhånd var temmelig sannsynlig at det nu ikke ville reise seg noen problemer av den art i denne komite. Jeg skal derfor ikke forfølge saken ytterligere, men jeg synes det skal sterke grunner til for å fravike den hovedregel at hvis man mener at en sak er av interesse for den utvidede utenrikskomite, bør den forelegges på forhånd.

Jeg vil gjerne følge opp bare for å få det klarlagt: Hvilke er de øvrige vesteuropeiske land som allerede har sluttført sine forhandlinger med Øst-Tyskland. Her er nevnt Danmark, Belgia, Holland og Sverige. Men er det ikke et par til?

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Island og Finland. Østerrike forhandler i disse dager.

Som nevnt her har vel en rekke nasjoner i grunnen stått nokså mye i kø i disse dagene. Hvis DDR hadde hatt – nær sagt – tilstrekkelig kapasitet til å føre disse forhandlingene, hadde vi muligens kommet inn på et noe tidligere tidspunkt. Vi kommer rett fra Danmark til Oslo.

Jeg kan for så vidt forstå hr. Oftedals spørsmål om hvorfor Regjeringen i det hele tatt kom til komiteen med denne saken. Det var nok vår mening at vi skulle fått mulighet til å referere vårt mandat for forhandlingene, den instruks vår forhandlingsdelegasjon skulle gis, i den utvidede utenrikskomite, og det var også satt opp på kartet, men vi fant at det ikke var det riktige tidspunkt å ta opp saken i

det møtet hvor den første gang stod oppført, sammen med EF-saken, og dermed passerte vi datoen og det tidspunkt da disse forhandlingene ble ført i Oslo. For så vidt kan jeg skjønne at saken ikke lenger er så interessant, etter at man stort sett har kunnet lese i avisene det som jeg her har redegjort for.

[32] Paul Thyness: Jeg har to spørsmål i tilknytning til den erklæring eller den protokoll som utenriksministeren refererte.

For det første: Det gikk jo litt fort, og jeg ville ha foretrukket å ha sett det skriftlig, men jeg fikk et visst inntrykk av at vi i grunnen hadde fått en relativt negativ reaksjon på en del av de ønskemål eller krav vi hadde å stille overfor Øst-Tyskland. Jeg festet meg spesielt ved Øst-Tysklands henvisning til at de hadde oppfylt krigserstatningsansvaret etter Potsdam-avtalen. Jeg ville sette pris på om utenriksministeren sa litt mer om det punktet, våre krav og den holdning som de er blitt mottatt med i Øst-Tyskland.

Det annet punkt var selve protokollen. Jeg må medgi at dette ligger en smule utenfor mitt erfaringsområde, men skrives det slike protokoller hver gang man treffer en avtale om diplomatisk anerkjennelse av et land? Det slår meg nettopp i forbindelse med den forrige saken vi behandlet: Er det satt opp slik protokoll også mellom Norge og Spania om utvidelse av samarbeide osv. – selvfølgelig da uten det punkt som følger av okkupasjonen av Norge og forfølgelsen av norske borgere? Foreligger det en tilsvarende protokoll med Spania, som vi vel anerkjente de facto og de jure i 1950-årene?

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Jeg er ikke sikker på om jeg kan svare på det siste spørsmål. Jeg kan svare på det første, men jeg tror komiteen ville ha større utbytte av at ekspedisjonssjef Ofstad, som ledet de norske forhandlingene, kunne få lov til å utdype dette noe nærmere.

Formannen: Da gir jeg ordet til ekspedisjonssjef Ofstad.

Ekspedisjonssjef Einar Fredrik Ofstad: Jeg kan kanskje supplere det utenriksministeren sa om det første spørsmål som ble reist, nemlig spørsmålet om erstatninger, som ble tatt opp i forbindelse med forhandlingene.

Det ble fra østtysk side gjort gjeldende at etter Potsdam-avtalen ble det gamle Tyskland delt i to erstatningssoner, og at det samtidig ble enighet om at når det gjaldt de vestlige okkupasjonssoner, skulle vestmaktene fremme sine erstatningskrav der, og i den østlige okkupasjonssone skulle Sovjetsamveldet få anledning til å forsyne seg. Det ble fra den østtyske delegasjonsleders side sagt at de okkuperende myndigheter [33] i Øst-Tyskland, dvs. Sovjetsamveldet, hadde forsynt seg noe aldeles ettertrykkelig. De hadde tatt både fabrikker og verksteder og til og med spisebestikk fra enkelte familier. Så når det gjelder betaling, var man på østtysk side kommet meget skjevere ut enn de soner som var okkupert av vestmaktene, og jeg tror ikke det er grunn til å betvile det.

Når det gjelder spørsmålet om å gjøre opp for det vi kaller Hitler-tidens forbrytelser, føler Den tyske Demokratiske Republikk intet ansvar for det som skjedde i den tiden. De hevder å ha foretatt en avstraffelse, og effektuert en opprenskningsprosess i sin del av landet som er langt mer grundig enn den som ble foretatt i Forbundsrepublikken. Det siste kan selvfølgelig være mer usikkert.

Når det gjelder spørsmålet hvorvidt det er vanlig eller uvanlig med en protokoll om opprettelse av diplomatiske forbindelser, er svaret selvfølgelig at det er ganske uvanlig å opprette en slik protokoll. Men selve den situasjon vi har hatt i den tyske Demokratiske Republikk er i folkerettslig henseende en anomali i seg selv. Landet har ligget der uten å ha vært diplomatisk anerkjent i et kvart århundre, og fra Den tyske Demokratiske Republikks side har man satt pris på å få manifestert at nå har bladet vendt seg.

I sin utgangspunktsposisjon la østtyskerne fram et dokument som i virkeligheten ikke inneholdt noe annet enn at «den norske regjering og den østtyske regjering som ønsker å inngå en avtale om anerkjennelse i pakt med prinsippene i De forente nasjoner og da særlig i samsvar med prinsippet om statenes suverenitet og ikke-innblandingsprinsippet, er blitt enige om anerkjennelse.» Utkastet ble tilbakevist fra norsk side først og fremst med den begrunnelse at hvis vi skal ha med dette prinsippet om statenes suverenitet og ikke-innblanding, ønsket vi ikke bare å sitere disse enkeltbestemmelser fra De forente nasjoners pakt, men vi ville også ha med en del konkrete ting om menneskerettigheter og lignende som det ville være vanskelig for østtyskerne å gå inn på. De fant derfor under omstendighetene å kunne gå med på en generell henvisning til De forente nasjoners pakt.

Jeg har også lyst til å tilføye at det er gitt en konsesjon som ikke er kommet til uttrykk i kommunikeet. Etter at vi i går fikk en note fra østtyskerne, hvor de ber om å få opprette en ambassade, samtidig som de anmelder Peter Hintzmann som chargé d'affaires a.i., er det på det rene at vi nå kan sende til Øst-Tyskland korrespondenter fra de forskjellige massemedia, fra presse og kringkasting, i det hele tatt folk som blir anmeldt og får status som akkrediterte korrespondenter.

Det ble videre meddelt at man ikke behøver å slå seg ned i Berlin for å få slik status. Man kan godt være side-akkreditert. En representant for en vis – det være seg f.eks. «Aftenposten» eller «Arbeiderbladet» – kan [34] være bosatt i Oslo og likevel ha status som akkreditert korrespondent i Berlin. Den eneste hovedstad man ikke kan bo i som side-akkreditert i Berlin, er foreløpig Bonn, men på det punkt sa den østtyske forhandlingsleder at man nok med tiden også ville komme derhen, men foreløpig var man ikke kommet så langt.

Tor Oftedal: Det var bare en faktisk opplysning.

Franco-regimet i Spania ble anerkjent av Norge henimot slutten av den spanske borgerkrig, i slutten av 1938 eller i begynnelsen av 1939, men hvorvidt det ble satt opp noen protokoll i den forbindelse, tør jeg ikke si.

Formannen: Flere har ikke forlangt ordet, og vi går da over til siste punkt på dagsordenen.

Sak nr. 2.

Vietnam-situasjonen

Formannen: De politiske partiene hadde sitt møte om denne saken i dette rommet under ledelse av hr. Bratteli, etter at innkallingen var skjedd gjennom Arbeiderpartiet. Jeg vet ikke om utenriksministeren har en redegjørelse å gi fra Regjeringens side som et supplement til og eventuelt en àjourføring av det som forelå da partiene hadde sine drøftinger. Det er naturlig at vi hører Regjeringens syn når vi er samlet her nå.

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Jeg har satt ned noen punkter her som et forsøk på å vurdere forskjellige sider både ved forhandlingsbruddet, årsaken til at forhandlingene kom i gang igjen og situasjonen slik den er i dag.

Situasjonen er jo den at vi ikke har tilstrekkelig materiale til å kunne foreta noen uttømmende og endelig vurdering av de forhold som førte til forhandlingsbruddet mellom USA og Nord-Vietnam i desember i fjor, og utviklingen etter at forhandlingene ble gjenopptatt i begynnelsen av januar. Vi har imidlertid fra forskjellig hold fått opplysninger som samlet kan tjene til å belyse enkelte sider av saken.

[35] Opplysningene gir inntrykk av at partene ved forhandlingsbruddet i realiteten stod nokså langt fra hverandre i sentrale spørsmål. Uenigheten mellom USA og Nord-Vietnam syntes i virkeligheten fortsatt å dreie seg om intet mindre enn hvorledes man skulle løse Vietnam-konfliktens underliggende hovedstridsspørsmål, på kort sikt: Den fremtidige politiske ordning i Sør-Vietnam, og på lengre sikt: Spørsmålet om Vietnams gjenforening.

Objektivt sett synes det i prinsippet ikke mulig å forlike partenes målsetting og deres forventning med hensyn til en forhandlingsløsning. En slik løsning synes bare mulig dersom partene nøyer seg med en avtale som i sin utforming er tilstrekkelig vag til at de begge mener den gir muligheter til å virkeliggjøre deres motstridende, langsiktige målsettinger. En slik avtale krever en klar politisk vilje hos partene. Det forhold at USA og Nord-Vietnam nå har gjenopptatt forhandlingene, og at de to selv etter forhandlingsbruddet i desember opprettholdt en relativ taushet omkring forhandlingssituasjonen, gir håp om at det eksisterer et sterkt ønske om å komme fram til en forhandlingsløsning.

På amerikansk embetsmannshold har man etter den seneste forhandlingsrunde opprettholdt en fullstendig taushet omkring realitetene i forhandlingene, og den politiske linje er åpenbart at kommentarer bare skal gis av presidenten selv eller hans talsmann.

Når det gjelder president Thieu, vurderer man det på autorativt amerikansk hold slik at Sør-Vietnams president nå innser at han ikke lenger kan eller bør gjøre opphevelser, dersom USA og Nord-Vietnam blir enige om en avtale. Det er verdt å

merke seg at Thieu etter general Haigs Saigon-besøk i desember i fjor i langt mindre grad enn tidligere har kritisert amerikanernes hemmelige forhandlinger. Tiltak som Thieu har truffet på det innenrikspolitiske plan, kan også ses som tegn på at han nå forbereder seg på å akseptere en amerikansk/nord-vietnamesisk fredsavtale.

Ved Kiessingers avreise fra Paris til Washington den 13. januar beskrev han forhandlingene i uken 8.-13. januar som «meget omfattende og meget nyttige», mens Le Duc Tho fremholdt at man i forhandlingene «hadde gjort framgang». Jeg er tilbøyelig til å legge særlig vekt på Le Duc Thos uttalelse, som kan tyde på at en avtale nå nærmest er utarbeidet. Dessuten tyder varigheten av forhandlingene på topp-planet og blant de teknisk-juridiske eksperter, foruten fellesmøtet mellom toppforhandlerne og ekspertene, på at man er kommet videre i arbeidet med en avtale, kanskje så langt at en avtaletekst nærmest er ferdigforhandlet for så vidt angår de sentrale stridsspørsmål.

[36] General Haigs samtaler i løpet av uken med Thieu, Lon Nol og Souvana Phouma i henholdsvis Saigon, Phnom Penh og Vientiane kan bli avgjørende for om den avtaletekst man måtte være kommet fram til, kan settes i verk, eller om det kreves nye forhandliner på topp-planet mellom Le Duc Tho og Kissinger i tillegg til de fortsatt løpende forhandlinger på ekspertplanet.

Jeg vil her få bemerke at man må være forberedt på at det vil herske en ustabil politisk situasjon i Sør-Vietnam også etter en våpenhvile. Det turde være tilstrekkelig å peke på de uklare militære frontlinjer, samt den meget usikre indrepolitiske situasjon i landet.

I Norge, som i andre land, har reaksjonen mot den amerikanske luftoffensiv mot mål nord for 20. breddegrad i Nord-Vietnam i tiden 18.-30 desember i fjor vært kraftig, og Regjeringen har mottatt en rekke henvendelser fra fagforeninger, politiske og upolitiske organisasjoner, enkeltpersoner m.v. med oppfordring om å henstille til USA å stanse bombingen og undertegne fredsavtalen øyeblikkelig. Jeg avgav som kjent den 19. desember på Regjeringens vegne en uttalelse om at meldingene om gjenopptagelsen av bombingen av Nord-Vietnam og økingen av krigshandlingene i Sør-Vietnam var blitt mottatt med dyp skuffelse og uro i Norge, og henstilte til partene om å gjenoppta fredsforhandlingene. Uttalelsen ble overlevert til USA samt Nord- og Sør-Vietnam.

Den 23. desember, da man var blitt klar over omfanget av luftoffensiven mot Nord-Vietnam, ble den amerikanske chargé d'affaires i Oslo meddelt at Regjeringen var forferdet over bombingen, og at en fant å måtte innskjerpe uttalelsen av 19. desember og gjenta henstillingen til den amerikanske regjering om å stanse krigshandlingene og gjenoppta forhandlingene.

Jeg har videre i en personlig samtale med den amerikanske chargé d'affaires for noen dager siden på nytt gitt uttrykk for Regjeringens syn på disse spørsmål. Jeg la i den sammenheng også vekt på – utover de humanitære hensyn – å få formidlet den dype uro Regjeringen føler for de alvorlige skadevirkninger som den amerikanske Vietnampolitikk på lengre sikt vil kunne få for forholdet mellom USA og landets europeiske allierte. Jeg fant det særlig maktpåliggende å få understreket dette fordi man ennå ikke har fått noen klar garanti for at bombingen av mål nord

for 20. breddegrad ikke kan bli gjenopptatt. Det er vel grunn til å tro at man på amerikansk side ser forhandlingstaktiske fordeler i å bevare usikkerheten omkring dette spørsmål. Ifølge de meldinger vi har mottatt fra Hanoi, frykter man der at bombingen av Hanoi og andre byer vil kunne bli gjenopptatt.

[37] I samsvar med en beslutning som ble fattet under regjeringskonferanse den 4. januar, vurderer Regjeringen i samråd med Norges Røde Kors spørsmålet om ekstraordinære humanitære hjelpetiltak til Nord-Vietnam etter bombingen av Hanoi og Haiphong.

I Utenriksdepartementet arbeider man nå med et tilbud til regjeringen i Nord-Vietnam om et sykehus på 96 senger bygd opp av enheter som vil bli tatt fra våre egne beredskapslagre. Dersom det tilbud man måtte komme fram til, er akseptabelt for regjeringen i Hanoi, vil enhetene straks bli fløyet til Vietnam.

Regjeringen har merket seg uttalelsen fra de politiske partier den 3. januar, hvor det understrekes at det er Norges plikt å være med og hindre nød, og støtte gjenoppbyggingen av Vietnam, og at partiene vil være rede til å støtte forslag fra Regjeringen om tiltak til disse formål. Regjeringen vil komme tilbake til saken så snart forholdene ligger til rette for norsk bistandsinnsats i Vietnams gjenoppbygging og utvikling.

Jeg kan kanskje også føye til at generalsekretæren i FN i disse dager fører drøftinger med forskjellige land med sikte på en koordinering av hjelpetiltak, gjenoppbyggings- og gjenreisningstiltak i Vietnam i FN-regi.

Kåre Willoch: Det fører vel ikke til noe å ha noen bred debatt her om Vietnam-situasjonen i sin alminnelighet, så jeg kan innskrenke meg til et spesialspørsmål. Det gjelder den humanitære hjelp. Om den vil jeg gjerne si at jeg er sterkt for mest mulig omfattende humanitær hjelp til Vietnam, men jeg går ut fra at man ved plasseringen av hjelpen er klar over at ødeleggelsene nok dessverre er enda meget mer omfattende i visse områder i Sør-Vietnam enn i Hanoi.

Paul Thyness: Jeg vil si nøyaktig det samme som hr. Willoch sa. Det er riktig at ødeleggelsene i Hanoi har vært betydelige, men det er jo ganske betydelige byer i Sør-Vietnam som er blitt utslettet gjennom den siste nord-vietnamesiske offensiv – Quang Tri, An-loc og Kontum. Jeg vil tro at også der er behov for atskillig humanitær hjelp, så jeg vil håpe at den humanitære hjelp vi ser oss i stand til å yde – jeg går ut fra at den blir så omfattende som mulig – blir plassert slik at den blir humanitær hjelp og ikke får overtoner av at det er et politisk utspill overfor den ene eller den annen part i konflikten.

[38] Gunnar Garbo: Jeg har bare den lille bemerkning til de to siste innlegg at Sør-Vietnam muligens har litt lettere for å få bistand fra dem som har forvoldt ødeleggelsene.

Kåre Willoch: Jeg er ikke kjent med at Nord-Vietnam har gitt noen form for bistand til Quang Tri, An-loc, Kontum eller andre steder.

Et resonnement som det hr. Garbo der gav uttrykk for, vil vi i tilfelle motsette oss på det sterkeste.

[39] Bernt Ingvaldsen: Vietnam-konflikten er en meget alvorlig sak. Den ser heldigvis nå ut til å gå mot en løsning, den er nærmere en løsning enn tidligere. Jeg går ut fra at Regjeringen har andre informasjoner enn de jeg har, men jeg har faktisk hatt det inntrykk at det at krigen nå også er ført over på Nord-Vietnams side, har vært medvirkende til den endrede situasjon. Den bombingen som er foretatt, har altså, så vidt jeg har forestått, hatt tendens til å bedre forhandlingsmulighetene. Jeg vet derfor ikke om det er riktig så ensidig å si at dette var galt. Man så jo også da forhandlingene brøt sammen igjen og bombingen ble tatt opp, at det ikke virket slik som man kanskje skulle frykte for, at det hele da ville flamme opp igjen. Det virket nærmest til at partene kom sammen. For meg er dette meget vanskelig å vurdere, og jeg synes vi skulle være litt forsiktig med å uttale oss så bombastisk om virkningene. Jeg har for min del lite grunnlag for å si at det virket så og så galt.

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Når det gjelder spørsmålet om humanitær hjelp, er det en kjent sak at de 10 mill. kr. som ble bevilget i fjor høst, og som ble kanalisert gjennom Det Internasjonale Røde Kors, ble fordelt på både Nord- og Sør-Vietnam. Når vi har ment at det i denne omgang kunne være aktuelt og riktig å foreta seg noe i retning av å gi humanitær hjelp spesielt til Nord-Vietnam, har det utelukkende sammenheng med virkningene av den storstilte bombingen som fant sted i Hanoi og Haiphong, og som raderte ut nokså mye både av sykehus og boliger, og i høy grad aktualiserte behovet for humanitær bistand i det området. Når det så blir spørsmål om ved en våpenhvile og fredsavtale å sette inn en mer storstilt hjelpeinnsats, er det forutsetningen at den skal gjelde Vietnam. I hvert fall ser Regjeringen det slik at da kan man ikke alene konsentrere seg om å reparere skadene bare i Nord-Vietnam, man må ta hele Vietnam under ett med i vurderingen.

Knut Frydenlund: Det jeg ville si, ligger for så vidt nøyaktig i samme linje som det utenriksministeren gav uttrykk for. I prinsippet har man tidligere gitt humanitær hjelp til alle parter i denne konflikten, men når situasjonen ble den at alle de politiske partier i Norge var enige om å ta avstand fra den bombingen som fant sted over Hanoi, har jeg ikke noe å innvende mot det forslag Regjeringen har kommet med. Jeg synes det på en måte følger opp den protesten som vi kom med.

Formannen: Jeg har notert meg selv og kan for så vidt gjøre gjeldende den samme betraktning.

Når det gjelder det hr. Ingvaldsen var inne på om forhandlingstaktikk, er det godt mulig at bombingen har [40] hatt en virkning forhandlingstaktisk. Det skal jeg ikke ha uttalt noe om. Men det som det har vært reagert mot, er at en på det stadiet under forhandlingene fikk denne gigantiske opptrappingen med de voldsomme virkninger den fikk både i retning av tap av menneskeliv og materielle skader – på et tidspunkt da det fra begge parters side ble gitt uttrykk for at man langt på var enige

om grunnlaget for en våpenstillstand og fred. Og basis for fellesuttalelsen fra partiene var jo ikke minst erkjennelsen av dette. Det kan man naturligvis reservere seg mot som enkeltmedlemmer, men jeg synes nok at partiene må føle seg såpass bundet av de formuleringene vi sammen kom fram til, at man vil se et skritt som det som nå tas fra Regjeringens side, som fullt innenfor det som det ble lagt opp til. Det er i hvert fall ikke mer enn man kunne vente etter de oppfordringer som kom fra partiene. At det da får formen at en sender sykehusenheter, synes jeg for min del er meget tilfredsstillende. Det er kanskje også den formen som raskest kan bidra til å reparere noe på de menneskeskader som er gjort.

Asbjørn Haugstvedt: Jeg vil si meg fornøyd med det utenriksministeren uttalte om dette spørsmålet. Jeg bad om ordet i anledning av det som er sagt om humanitær hjelp. Jeg ser det slik at humanitær hjelp gir man til mennesker i nød, enten de er fra Nord- eller fra Syd-Vietnam. Hvis ikke dette var selve holdningen, ville det ikke være humanitær hjelp, da ville det være økonomisk hjelp til den ene eller den annen av partene under en konflikt. Det som må være Norges oppgave i denne omgang og i denne situasjon, må være å gi humanitær hjelp til mennesker som har det vanskelig. Jeg er enig i at vi her i dag ikke kan komme inn på hele konfliktbakgrunnen, og jeg vil derfor ikke si noe mer enn at jeg er fornøyd med det utenriksministeren sa om disse spørsmål, og forutsetter som helt naturlig at når det blir en opptrapping av hjelpen, vil hjelpen bli gitt til Vietnam, som utenriksministeren sa.

Erling Petersen: Bombing er forferdelig og bør ikke finne sted, og den alminnelige reaksjon har vært å henstille til USA å opphøre med å bombe. Men det forbauser meg at man ikke også har sett et annet moment, og det er at Nord-Vietnam kunne stanse bombingen på timen hvis de ville undertegne en fredsavtale. Det er det amerikanerne har holdt på i årevis og i hundrevis av møter å forsøke å få dem til å gjøre. Så kan man spørre: Ville det bety at fremmede tropper ville rykke inn i Nord-Vietnam? Nei. Ville det bety at Nord-Vietnam skulle avstå territorium? Nei. Ville det bety at de ville bli pålagt tyngende erstatningsbetalinger? Nei. Dette er tre momenter som pleier å gjøre [41] det betenkelig for en krigførende nasjon å gå med på en fredsavtale. Det eneste man ville forlange, var at de skulle la sine frender i syd være i fred. Og hvis bombingen er så forferdelig som vi tror, ville *det* da være en dyr pris å betale for å få bombingen til å opphøre øyeblikkelig? Jeg synes det er et spørsmål som man også burde stille seg når man adresserer henvendelser utelukkende til USA.

Kåre Willoch: Den fellesuttalelse som ble avgitt av partiene, gir ingen hjemmel for å fravike den holdning som hittil har vært lagt til grunn ved fordelingen av humanitær hjelp til Vietnam. Det ville i tilfelle være en helt ekstraordinær beslutningsprosess og beslutningsform som der ble påberopt.

Jeg skal nå holde meg til den humanitære hjelp, og da må jeg si at jeg er forbauset over at utenriksministeren først nå har oppdaget at sykehus er blitt skadet i

Vietnam. Det er skutt i stykker flere sykehus ved kontinuerlig artilleriild i områder i Syd-Vietnam hvortil det ikke til denne tid er ydet noen spesiell norsk humanitær hjelp, og antallet dødsofre i de berørte byer er efter de opplysninger som foreligger, det mangedobbelte av hva det er ved bombingen av Hanoi og Haiphong. Hvis det er slike kriterier utenriksministeren legger til grunn, leder de derfor til andre konklusjoner enn de han foreløpig er kommet til.

Nå tjener det vel ikke til meget å utdype dette ytterligere her. Jeg vil bare ha sagt at efter mitt skjønn har Regjeringen ikke hjemmel for å fravike den hittil fulgte fordeling og de prinsipper som er lagt til grunn ved fordelingen av den humanitære innsats, uten at det spørsmål har vært drøftet i Stortinget. Det foreligger her en innarbeidet holdning og praksis, ved at man i alle tidligere tilfelle av humanitær hjelp til Vietnam har foretatt en fordeling mellom de forskjellige områder. Hvis man her vil fravike dette, er det en politisk handling som det efter vår innarbeidede statsskikk bør være anledning til å drøfte i Stortinget på forhånd.

Formannen: Hvis det er tilfelle, har jo hr. Willoch sammen med tre andre adgang til å få saken brakt inn for Stortinget.

Kåre Willoch: Her foreligger ikke noe konkret forslag. Hvis man forelegger et konkret forslag som man ønsker samtykke til, vil jeg overveie å ta forbehold [42] om å få brakt det inn for Stortinget eller på annen måte gi uttrykk for min misnøye.

Formannen: Så vidt jeg forstod utenriksministeren, var det Regjeringens tanke å sende 96 sengeenheter til Nord-Vietnam, og da har jo hr. Willoch i tilfelle mulighet for å reise dette for Stortinget.

Otto Lyng: Det jeg hadde tenkt å si, ligger helt i tråd med det som hr. Willoch nå gav uttrykk for. Jeg vil derfor innskrenke meg til å understreke at jeg ikke ønsker at man skal yte humanitær hjelp på en slik måte at det kan oppfattes som om man fraviker de kriterier som man tidligere har fulgt når det gjelder slik hjelp. Det dreier seg jo ikke bare om humanitær hjelp til Vietnam. Det gjelder hele vår prinsipielle grunnholdning ved vurderingen av hvor hjelp skal ytes. Der har grunnholdningen vært at det er behovet som har vært det avgjørende, og det er den linje vi også heretter bør følge. Det kan oppfattes som om man fraviker denne linje hvis man utelukkende bevilger til Nord-Vietnam, all den stund man vet at behovet er minst like stort i den annen del av Vietnam.

Paul Thyness: Bare for at det skal være klart – ikke for å ta opp noen diskusjon om Vietnam-spørsmålet i sin alminnelighet – vil jeg gjerne si at også jeg har reagert mot bombingen, selv om mine premisser neppe er identiske med premissene hos alle andre som har reagert på bombingen. Men jeg tror man må ha klart for seg at det skal dreie seg om humanitær hjelp, og da må man også se det i en viss relasjon til omfanget av de ødeleggelser som foreligger. Jeg nevner parentetisk at det fremdeles eksploderer 4 000 nordvietnamesiske granater pr. dag i det som

engang var byen An-loc. Dette er også en form for bombing, selv om den ikke skjer fra fly, men fra kanoner. Jeg så igår i «Dagsrevyen» en svensk reportasje som gav et rystende inntrykk fra Hanoi. Reporteren hadde gått rundt det bombeherjede sykehus og fotografert det fra alle vinkler, og også fotografert litt fra en gate. Men i bakgrunnen kunne man der se at det stod trær som åpenbart ikke hadde mistet et blad.

Jeg vil gjerne vite: Har Utenriksdepartementet før det treffer noen beslutning om spesiell hjelp til Nord-Vietnam, virkelig skaffet seg en oversikt over omfanget av de ødeleggelser Hanoi har vært gjenstand for? Jeg har en sterk mistanke om at ødeleggelsene er relativt sett begrenset, og at de ikke på noen måte kan sammenlignes med den systematiske nedvalsing av store [43] områder i Syd-Vietnam som foreligger. 96 sengeenheter som humanitær hjelp vil ha min varme støtte, men jeg ville gjerne se at det også gikk noen sengeenheter til folk i Syd-Vietnam som er frarøvet sitt eksistensgrunnlag, og som har mistet enhver mulighet for noensinne mer å leve et normalt liv helsemessig sett.

Tor Oftedal: Det kunne vært fristende å ta opp den invitt til en omfattende Vietnam-debatt som her er kommet, men personlig anser jeg hverken tid eller sted for å være noe særlig hensiktsmessig. Dette er ting som vi under enhver omstendighet vil komme tilbake til.

Jeg vil bare si rent generelt når det gjelder hjelpen, at jeg går ut fra at Regjeringen i det videre arbeid med disse problemer både vil legge avgjørende vekt på de skader og det behov som måtte foreligge på begge sider av den 17. breddegrad, og likeså ha et visst øye for hvilken hjelp som måtte tilflyte de to respektive områder fra andre kilder. Det er jo ikke spørsmål om at Norge skal løse disse problemene alene.

Trygve Bratteli: Jeg er på en måte litt overrasket over denne noe fragmentariske debatt, som etter min oppfatning ikke har noen overdreven verdi. Jeg vil i forbigående bare peke på at Høyres da tilstedeværende nestformann, hr. Platou, og Høyres generalsekretær, hr. Norvik, som deltok i møtet av partilederne, helt ut var med på det som der skjedde, og tok sitt standpunkt etter at de, etter eget utsagn, i likhet med andre representanter hadde hatt kontakt med partifeller også utenom dem som deltok i selve konferansen.

Det er jo nesten håpløst å ta opp hele Vietnam-problemet på denne måten. Jeg er overrasket over at det diskuteres som om man ennå ikke har oppdaget det som er den egentlige tragedie ved den amerikanske intervensjon, nemlig de politiske virkninger den har hatt over den ganske verden. Denne saken er i ferd med å spalte det amerikanske samfunn selv. En behøver ikke her gå til obskure eller fiendtlige kilder. En kan lese «New York Times» og «Washington Post», en kan lese James Reston, en kan lese uttalelser fra ansvarlige amerikanske politikere, representanter i Senatet og i Representantenes Hus. Når det gjelder bombingen, behøver en ikke gå til noen kommunistsentral, en kan holde seg til meldinger fra den amerikanske overkommando i Saigon om de krefter som ble satt inn og de bomber som ble

sluppet. Det er det jeg for min del bygger på når det gjelder vurderingen av dette. Men når jeg mener det har mindre verdi med en diskusjon som den det her er fragmentariske tilløp til, er det – foruten at det etter min oppfatning på mange måter [44] ligger på siden av det som er grunnproblemet her – fordi det er liten hjelp i å ta opp en eller annen taktisk episode i denne langvarige og tragiske krigen.

For å avslutte dette med noen korte setninger, vil jeg si det slik at en selvfølgelig kan spekulere på hva det ville blitt til i Vietnam om amerikanerne ikke hadde intervenert etter at franskmennene gav opp. Jeg tror på ingen måte at Vietnam da ville blitt noen idyll. Jeg tror de ville ha vært i krig i alle år også da. Og ingen vet hva som vil skje når amerikanerne trekker seg ut, for det må de gjøre før eller siden – ikke av hensyn til oss, men av hensyn til seg selv, av hensyn til amerikansk opinion. Det er godt mulig det blir en ny og fortsatt krig i området. Det vet vi ikke. Det er ikke der grunnproblemet ligger, slik det nå har avdekket seg gjennom snart en generasjons virksomhet. Etter min oppfatning er det som her etter hvert har avklart seg gjennom selve begivenhetenes gang, den fundamentale feilvurdering som lå i at amerikanerne trodde de kunne være ordensvakt og ordne opp i forholdene i dette fjerne området. Og denne feilvurdering er amerikanerne i dag selv fullstendig klar over. Det er der grunnproblemet ligger – i denne overtro på at en kan bombe seg fram til å ordne opp i forhold, skape fred mellom mennesker osv. Det er selvfølgelig så at en kan la hele fortiden være fortid, stoppe en gang i desember i fjor og spørre om situasjonen den 16. og 17. desember var slik at det var begrunnet å sette inn den veldige bombingen den 18. desember. Det kan en alltid diskutere. Men det er også en detaljdiskusjon.

Hvis denne lange, tragiske utvikling hadde vært noe som bare hadde virket i Vietnam, da hadde det etter min oppfatning ikke betydd så veldig mye. Men det som har betydd, er at denne endeløse krigen, for hvilken – det vil jeg gjerne understreke sterkt – USA i lang tid ikke har kunnet angi noe klart formål, har ført til en forgiftning av både amerikansk opinion og internasjonal opinion. [45] Det er det som her er problemet, og jeg vil gjerne si – etter at jeg bl.a. har fått en del litt arrogante spørsmål om dagen gjennom aviser og på annen måte om hva jeg egentlig har sagt i Washington, og hva jeg har sagt annet steds – at det grunnsyn jeg har hevdet nå, er det grunnsyn jeg har hevdet da jeg rent privat ble bedt om å møte i State Department i Washington, og jeg har sagt det samme til den amerikanske chargé d'affaires, som på eget initiativ har bedt om en samtale om dette spørsmål. Det er der tragedien ligger, og det er det som er min bakgrunn for den felles uttalelse partiene avgav her den 2. januar.

Kåre Willoch: Hr. Bratteli tar nå opp sider ved Vietnam-problematikken som jeg for min del tidligere har sagt at jeg regnet det som nytteløst å ta opp i denne forsamling på det nåværende tidspunkt. Hr. Bratteli er sikkert i like høy grad som alle andre i forsamlingen klar over at det bilde han nå gir, er ufullstendig selv i store trekk, og at det er flere momenter som kommer i tillegg til dem som han har nevnt. Jeg skal nå la disse ligge, selv om jeg er sterkt fristet til å ta dem opp. Det som nå

foreligger, som et spørsmål av adskillig mindre rekkevidde, er fordelingen av den humanitære hjelp.

Jeg er efter min hjemkomst fra reisefravær ikke kjent med at spørsmålet om nye prinsipper av humanitær hjelp ble reist på det møte mellom partiene som har vært holdt, eller lå implisitt i en slik form at dette partiledermøte kan påberopes som grunnlag for nye retningslinjer fra Regjeringens side. Jeg ber om å bli korrigert hvis jeg har misforstått dette. Jeg forstår det slik at representanter her mener at ordlyden i partienes fellesuttalelse kan tolkes som et indirekte uttrykk for at en ny linje kunne velges ved fordeling av den humanitære hjelp. Hvis man bygger på det, vil jeg si at en slik fortolkning er jeg for min del uenig i. Jeg kan ikke akseptere dette som et grunnlag for å trekke Høyre inn i en ny holdning ved fordeling av den humanitære hjelp. Jeg kan heller ikke akseptere hr. Oftedals resonnement om at en her må ta hensyn til den hjelp som kommer fra andre kilder. Jeg vet ikke hvilke spesielle opplysninger hr. Oftedal har om den hjelp som ydes fra Sovjetunionen og Kina til Nord-Vietnam, jeg har ikke slike opplysninger i den grad at jeg kan danne meg noe totalt bilde av omfanget av den hjelp som kommer til de forskjellige partier.

Asbjørn Haugstvedt: Jeg har ikke oppfattet det slik at det er innført et nytt system for fordelingen av den humanitære hjelp i denne saken. Vi gir nå hjelp til et sykehus i nærheten av Hanoi, og jeg forutsetter [46] at Regjeringen ved en annen passende anledning, når det vil være riktig, stiller direkte til disposisjon en del utstyr – kanskje for den saks skyld senger – til et annet sykehus som ligger ved en av de byene Thyness nevnte, hvor det også finnes mennesker som er i nød og vanskeligheter. Det vil si at den linje som man har fulgt hittil når det gjelder humanitær hjelp, vil fortsette.

Formannen: Min vurdering er også at Norge har gitt hjelp til begge sider og at vi kommer til å gjøre det videre fremover. At man som en mer spontan aksjon etter en eksepsjonell bombing i et område stiller en sending av medisinsk utstyr og sengeutstyr til disposisjon for Nord-Vietnam, kan jeg ikke forstå skulle være i strid med de retningslinjene. Hvis det hadde vært spørsmål om at man skulle kutte ut alt, var det noe annet, men her kom det en reaksjon som også fikk klart uttrykk i en felles uttalelse for så vidt som man reagerte spesielt på et særlig kraftig innslag under krigshandlingene. At det da skulle være noe prinsipielt til hinder for at man i den sammenhengen gav en håndsrekning, kan jeg ikke forstå.

Paul Thyness: Jeg er for så vidt enig med formannen i at en spesiell situasjon godt kan kreve spesielle tiltak, og at de da selvfølgelig enkeltvis ikke kan være helt balansert, men mitt problem er altså at vi aldri i vårt land har oppdaget de spesielle situasjoner når det gjelder Sør-Vietnam. Vi har ikke oppdaget de spesielle behov ved de forskjellige nordvietnamesiske offensiver i syd, og da vil selvfølgelig iakttagelser av de spesielle situasjoner nord for delingslinjen mellom de to land, kanskje få visse overtoner. Jeg er fristet over evne til å fortsette den diskusjon som hr. Bratteli nå la opp til, men skal ikke gjøre det, for jeg tror dette hverken er tiden

eller stedet. Jeg vil imidlertid gjerne i tilknytning til det si, at vi har selvfølgelig oppdaget de politiske virkninger av Vietnam-konflikten i aller høyeste grad, men de virkningene er ikke bare på den ene siden, de er også på den andre siden. Jeg tror man kanskje står i fare for å forstørre de politiske virkninger av konflikten ved å legge seg flat for en viss argumentasjon. Jeg er fullstendig klar over at det er mange som ikke helt ut deler mine oppfatninger, som ikke har gjort det, men det er også en god del som har gjort det, og jeg er redd for den politiske virkning av at det aldri tas til motmæle med den ensidighet som etter hvert mer og mer er begynt å prege debatten om Vietnam. Når det f.eks. hevdes at USA aldri har klart å gi noe klart formål for sin intervensjon – som jeg også betrakter som tragisk – må jeg si at det overrasker meg noe. Det har [47] stått nokså klart for meg i en del år nu at formålet har vært det ganske enkle at aggresjon, uansett hvilken form den tar, om det er marsj over en grense som i Korea eller valg av andre midler som gjør frontlinjer og ansvarsgrenser uklare, så skal aggresjon ikke lønne seg. Det tror jeg er et prinsipp som vi alle slutter oss til, selv om vi altså ikke alltid er i stand til å forstå de midler amerikanerne har funnet det nødvendig å bruke for å meddele det.

[48] Formannen: Vi må vel snart nærme oss en avslutning.

Gunnar Garbo: Jeg skal ikke følge opp den generelle Vietnam-debatt, heller ikke spørsmålet om aggresjon for å hindre aggresjon, som hr. Thyness var inne på. Jeg tror hr. Bratteli pekte på de vesentlige faktorer i saken i sitt innlegg i sted. Men her gjelder spørsmålet den direkte norske humanitære hjelp, og jeg må si jeg er ikke helt kjent med de angivelige standpunkt som man delvis påberoper seg i debatten her nå.

Ett prinsipp for norsk bistand er at man skal søke å hjelpe til der hvor nøden er størst, der hvor behovet for norsk hjelp er mest åpenbart. Hvis jeg skulle gjette selv på hvor i Vietnam det kanskje måtte være mest behov for bistand, vil jeg i grunnen først og fremst tenke på de områder i Sør-Vietnam som i dag er under styre av FNL. Jeg skulle tro at det er de områder som kommunikasjonsmessig er mest utilgjengelige, og hvor vel kanskje behovet for humanitær bistand er aller størst. Men dette kjenner jeg ikke til i enkelthet.

Det som jo derimot er åpenbart for hele verden, er at den ubeskrivelige mengde ødeleggelsesmidler som amerikanerne innledet julen med å øse ut over Nord-Vietnam, åpenbart har skapt en katastrofesituasjon av slike dimensjoner at den vesle norske bistand må være vel berettiget. Og det er på den bakgrunn jeg slutter ubetinget opp om den.

Paul Thyness: Får jeg bare si i tilknytning til det at jeg gjerne vil vite om Utenriksdepartementet vil skaffe opplysninger fra vår diplomatiske representasjon om det virkelig i Hanoi- og Haiphong-området dreier seg om en katastrofetilstand som følge av denne bombingen.

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Vi har fått opplysninger fra vår ambassadør i Peking og gjennom Røde Kors med beskrivelse av forholdene. Å kvantifisere det akkurat, er ikke så lett, men det er klart at i disse to byene er sykehus radert ut, store boligkvarterer er radert ut. Store deler av byene er i det hele tatt lagt i grus. Det er ikke noen tvil om det.

Paul Thyness: Det må kunne kvantifiseres f.eks. hvor mange sårede det er som Nord-Vietnam [49] ikke klarer å underbringe selv. Slike ting vil man naturligvis ta i betraktning i et hvilket som helst område når det gjelder humanitær hjelp under en hvilken som helst omstendighet.

Formannen: Nå begynner vi å komme så langt ut i detaljer at hvis denne komite skulle sitte og diskutere slike spørsmål, ville vi ikke få annet å gjøre. Jeg vil advare mot denne utglidning av debatten.

Svenn Stray: Jeg vil bare gjerne be utenriksministeren bekrefte at så vel de henvendelser som Regjeringen har gjort til USA i denne forbindelse, som den humanitære hjelp som hittil har vært gitt, og den som planlegges nå fra norsk side, har rent humanitært formål og siktemål, og er ikke på noen som helst måte ment å være en direkte eller indirekte støtte til Nord-Vietnams krigsmål. Jeg vil gjerne ha en bekreftelse på at min oppfatning der er riktig.

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Jeg synes det er unødvendig fra min side å komme med noen ytterligere bekreftelse på det. Det er utelukkende humanitære formål som ligger til grunn for at man overveier også det siste som jeg nevnte. Jeg skylder å gjøre oppmerksom på at dette tilbudet foreløpig ikke er fremsatt overfor Nord-Vietnam og heller ikke akseptert. Det er selvfølgelig en forutsetning at man der finner det akseptabelt.

Trygve Bratteli: Jeg skal gjerne ta en debatt om dette i Stortinget. Men amerikanske og amerikanskinspirerte kilder oppgav selv da det skjedde, at dette var de kraftigste bomberaid som noensinne var gjennomført. Det ble oppgitt antall fly, antall bomber som ble sluppet osv. Jeg tror ikke det er så veldige menneskelige ødeleggelser akkurat i det området, for sannsynligvis er Hanoi evakuert. Det vet jeg for min del mindre om.

Men vi må heller ikke glemme hva vi egentlig snakker om her. Jeg vet ikke hva Regjeringen kommer til å foreslå i forhold til ødeleggelsene ved disse raidene. Det vil jo være av promillestørrelse. Jeg føler ikke noen trang til i denne sammenheng å få nøyaktig registrert hvor mange hus som er ødelagt, få så å si nøyaktige tabeller over hvor store ødeleggelsene er. Det det kan bli [50] snakk om fra norsk side, er bare en hjelp som kan hefte an i promille av hva ødeleggelsene dreier seg om.

Kåre Willoch: Forsamlingen er sikkert klar over at når dette spørsmål ble reist på denne måte, er det på grunn av det forhold at man tidligere har unnlatt å reagere på ødeleggelser som sannsynligvis er større. Men jeg skal ikke nå utdype det nærmere.

Jeg vil bare si, for å forebygge enhver misforståelse, at jeg synes det er utmerket å sende sykehus til Nord-Vietnam. Men jeg synes det vil være riktig i situasjonen samtidig å sende et minst tilsvarende tilbud til Sør-Vietnam. Og jeg synes det må være hevet over debatt at behovet der er minst like stort. Disse antydninger om at de klarer seg så godt, for de får så mye hjelp fra annet hold, vil jeg sette til side som svakt funderte. De er ikke bygd på noen form for opplysning som vi kan legge vekt på.

Formannen: Flere har ikke bedt om ordet. Den ordinære utenrikskomite har møte kl. 11. Jeg forslår møtet hevet.

Møtet hevet kl. 10.45.